

כ"ח בתמוז תשע"ט, 31.7.2019

גיליון מס' 670

פרשת מסעי

פה ושם בצד הדרך, נשארו לי סימנים... (נעמי שמר)

מאת יהודה ג'יסון, ראש צורים

בסיומו של ספר במדבר, עם הסיפורים האישיים והלאומיים המכוננים שלו, עם תיאור המעבר מהנהגה ניסית טבעית, ועם העברת שרביט ההנהגה ממשה לדור הבא, אנחנו נפגשים עם רשימה קצת תמוהה של מסעות עם ישראל במדבר. בהנחה שיש מה ללמוד מכל מה שכתוב בתורה, הן במישור האישי והן במישור הלאומי, עולה כאן שאלה לגבי משמעות תיעוד המסעות ומקומם בתורה, בכלל, ובספר במדבר בפרט.

פרשנים רבים מציינים שהתיאור בא לחזק את האמונה בה' ואת ההכרה בניסים שנעשו עבורנו במדבר, אך אם הכוונה היא רק לספר על ניסי ה', היה מספיק לתאר את הסיפורים והסיכום של משה על ערבות מואב בתחילת ספר דברים. למה צריך לציין כל מקום שבו חנו? למה לתאר את עצם הנסיעה בין מקום למקום, וגם את החניות?

התורה מדגישה שהכל היה "על פי ה'" (לגב). ה'אבן עזרא' מדגיש שלא רק הכתיבה היתה על פי ה', כפי שמשמע מהפסוק, אלא המסעות עצמם. 'מי השילוח' מפתח את הרעיון ומציין, שהיות ואנחנו כבר יודעים שעל פי ה' יסעו ועל פי ה' יחנו, ההדגשה באה ללמד שהמסעות לא היו אמצעי טכני לחבר בין מקומות ואירועים אלא המסעות עצמם הם בעלי משמעות משלהם, משמעות שמכוונת על ידי הקב"ה.

נראה שפרשת המסעות מעוררת אותנו להרהר במשמעות המסעות במדבר, ובהשלכה – גם במסעות שבחינו האישיים. מקריאה בפרשה ובמפרשים מסתבר שיש משמעות לתהליך ולחוויה שאנחנו עוברים ולצמיחה הנובעת מהם, לא פחות מהיעד אליו אנחנו מגיעים. ההתמודדויות, ההתלבטויות, האתגרים וההפתעות – כל אלו בונים ומצמיחים. פרשן נוסף, ה'נחל קדומים', מציין ש"גם החניות נקראות מסעות". זאת אומרת שלפעמים העצירה, העיבוד וההפנמה הם שלבים משמעותיים בהתפתחות. הוא ממשיך ש"צריך גבורה להוציא לאור ניצוצות הקדושה מהמדבר הגדול" ואני אציע, שצריך גבורה כדי להוציא ניצוצות מעצמנו מתוך התבוננות ורפלקציה.

חלק משמותיהם של התחנות אינם מוכרים לנו, וחלקם מעלים בנו אסוציאציות שונות. ה'כתב והקבלה' מציין שלא מדובר בשמות גיאוגרפיים אלא בשמות הקשורים לאירועים שקרו בהם – מרה, קברות התאווה, חרדה, מתקה וכד... מכאן עולה שהדגש הוא על חוויות או תחנות נפשיות של העם, ואין כאן רק תיאור טכני של המסע. פירוש זה מחזק את ההסתכלות על המסעות דרך פרספקטיבה רגשית ונפשית. אפשר אולי גם להתלבט סביב עוד שמות – קהלתה, רימון פרץ, מקהלתה – שמות שמעוררים אותנו לחשיבה על משמעות המושג "קהילה" – על בנייתה ועל אתגריה, הבאים לידי ביטוי בסיפורי ובמצוות ספר במדבר. אלו אתגרים המלווים אותנו גם כיום, הן בקיבוצי התנועה, והן בחברה כולה.

הרב אבינר מציין, שבכל תחנה התגלה משהו מהייחודיות של עם ישראל. אפשר, בעקבות הפרשנים החסידיים, להציע שכך גם מתרחש במסעו האישי של כל אדם. במסורת החסידית, לכל אדם ישנם מ"ב מסעות/תחנות אותם הוא אמור לעבור במהלך חייו, בדרך למציאת ייחודו. כל "חתיכת חיים" היא מסע שיש בו ייעוד ומטרה, והכל נרקם יחד למסע מורכב, מצמיח ומפתח. בכל תחנה במסע האישי שלנו מתגלה משהו ייחודי על עצמנו. ובהקשר זה אפשר לפרש את הפסוק, "וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת מוֹצְאֵיהֶם לְמַסְעֵיהֶם עַל פִּי ה'", בכך שלכל מסע יש נקודת מוצא, יש נקודת כיוון א-לוהית שקובעת את המטרה, וממנה אמורים לנסוע "עַל פִּי ה'". יש כאן שותפות - ההכוונה היא של ה', והמסע וההתמודדות – הם שלנו.

נדמה לי, שפרשתנו באה לכונן כל אחד ואחת מאיתנו, ואת האומה כולה, להבנה שאנחנו במסע. היא מזמינה אותנו להתבונן בחיים, לשמוע, לראות ולחוות את דבר ה' הבוקע מתוך המסע שלנו, ולחפש את משמעות הקריאה האישית הזאת עבורנו. במקביל אני מציע שנהיה גם קשובים לעצמנו, לחוויות שלנו, לרגשות שמתעוררות ולחששות ולחרדות. כל אלו מהווים אבני בנין באישיות שלנו ובחתימה שלנו להתפתחות, להגשמה ולייעוד.

יהודה ג'יסון , חבר קיבוץ ראש צורים וחבר מזכירות הקיבוץ. נשוי לגולדי (קרן) ואבא לששה. בוגר ישיבת הקבה"ד בעין צורים. שם למד להסמכה לרבנות כתלמיד של הרב אלישיב קנוהל ז"ל. עוסק בחינוך – מנהל את ישיבת בני"ע אורות יהודה באפרת, ומשמש כרב מחתן בצרה.

דף פרשת שבוע של הקיבוץ הדתי מופיע באתר הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il
כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il
ולרשום subscribe בשורת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב unsubscribe בשורת הנושא.
תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il